

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____Юлія СЕРПЕНІНОВА

_____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

освітньо-професійної програми «Облік і аудит»

на тему: Організація обліку товарів на підприємствах роздрібної торгівлі

Здобувачки групи ОП-91а, Тесленко Софії Ігорівни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Софія ТЕСЛЕНКО

Керівник к.е.н., доцент

Олена КРАВЧЕНКО _____

Суми – 2023

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи на тему:
«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ
ТОРГІВЛІ»
студентки Тесленко Софії Ігорівни

Актуальність роботи зумовлена тим, що галузь торгівлі є невід'ємною частиною ринкових відносин, виконує функцію доведення товару від виробник до споживача, сприяє активізації людей в економічній діяльності та виступає джерелом для мобілізації потенціалу національного зростання. Крім того, впливає на рівень підвищення якості та рівня життя, забезпечуючи індивідуальні потреби в товарах і послугах. Також відбуваються суттєві зміни соціально-економічних умов розвитку торгівлі, вихід на ринку торговельних мереж різних форматів торгівлі, що загострює серед них конкуренцію, експансія внутрішнього ринку провідними транснаціональними корпораціями. Галузь торгівлі забезпечує також надходження грошових коштів до бюджету держави. Саме тому значний вплив на процеси, що відбуваються в галузі, має достатність релевантної обліково-аналітичної інформації.

Метою написання кваліфікаційної роботи - є дослідження теоретичних і практичних аспектів організації обліку товарів на підприємствах роздрібній торгівлі, визначення проблемних питань та розробка шляхів їх вдосконалення.

Об'єктом дослідження виступає процес організації обліку товарів в роздрібній торгівлі.

Предметом дослідження роботи виступає певна сукупність теоретичних та практичних аспектів організації обліку товарів на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К».

Методичною основою дослідження виступають загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання: синтез й аналіз, індукція і дедукція, документація, рахунки, подвійний запис, звітність.

Інформаційною базою виступали праці вітчизняних т зарубіжних учених щодо обліку товарів, нормативно-правові акти, облікова інформація та фінансова звітність ТОВ «Меркурій-К» за темою дослідження.

Основний науковий результат роботи полягає у такому:

- визначені основні проблемні питання щодо організації та методики обліку товарів на підприємствах роздрібною торгівлі;
- розглянуто можливі напрямки підвищення ефективності управління процесом обігу товарів на даному товаристві: асортиментний, ціновий, логістичний, поєднуючи їх можна сформуванати якісний торговий портфель, поліпшити якість надання послуг споживачу;
- розкрити інформацію в Наказі про облікову політику досліджуваного товариства про наступні елементи: порядок оцінки товарів, порядок

відображення ТЗВ, порядок обліку тари, порядок визначення торгової націнки, порядок проведення переоцінки та інвентаризації;

- розглянуто можливість групування документів за певними етапами руху і обліку товарів: надходження товарів на склад; передачі товарів до місця продажу зі складу; реалізація товарів; проведення переоцінки товарів; проведення інвентаризації товарів; визначення остатків товарів; передача облікової інформації менеджменту товариства; до формування необхідної фінансової звітності. Це дозволить впорядкувати процес документування та підвищити ефективність процесу керівництва товарами на досліджуваному товаристві.
- запропоновано вдосконалення аналітичного обліку, що дозволить збільшити рівень об'єктивності аналітично інформації, накопичувати релевантну облікову інформацію та здійснювати більш детальний аналіз товарних запасів та їх продажу, приймаючи необхідні управлінські рішення з метою максимізації величини прибутку товариства.

Результати апробації основних положень кваліфікаційної бакалаврської роботи розглядалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти (21 квітня 2023 року, м. Суми).

Одержані результати можуть бути використані підприємствами роздрібною торгівлі для покращення організації й методики обліку товарів, у тому числі й ТОВ «МЕРКУРІЙ-К»

Ключові слова: товари, облік, запаси, класифікація, оцінка, визнання, оформлення, управління.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 52 сторінках, зокрема список використаних джерел із 36 найменувань, розміщений на 4 сторінках.

Робота містить 8 таблиць, 2 рисунки, а також 8 додатків, розміщених на 9 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2023 рік.

Рік захисту роботи – 2023 рік

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. зав. кафедри
к.е.н., ст. викладач
_____ Олексіч Ж.А.
(підпис)
«_14_» _квітня_ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
студентки 4 курсу, групи ОП-91
Тесленко Софії Ігорівни

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: «Організація обліку товарів на підприємствах роздрібно́ї торгівлі» затверджена наказом по університету від «25» травня 2023 року № 0568-VI
2. Термін подання студентом закінченої роботи «13» червня 2023 року
3. Мета кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні теоретичних і практичних аспектів організації обліку товарів на підприємствах роздрібно́ї торгівлі, визначення проблемних питань та розробка шляхів їх вдосконалення .
4. Об'єктом дослідження є процес організації обліку товарів на підприємствах роздрібно́ї торгівлі
5. Предметом дослідження виступає певна сукупність теоретичних та практичних аспектів організації обліку товарів на підприємстві.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах ТОВ «Меркурій-К», наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних учених, матеріали фахових видань та науково-практичних конференцій, нормативно-правові документи з регулювання обліку товарів.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Розділ 1 «Теоретичні аспекти організації обліку товарів в роздрібно́ї торгівлі» - 01 травня 2023 року

(назва – термін подання)

У розділі 1 розкрити сутність, значення, класифікацію, визнання та оцінку товарів, зробити висновки ----- -

Розділ 2 «Організація обліку товарів на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К»» - 19 травня 2023 року

(назва – термін подання)

У розділі 2 надати загальну характеристику ТОВ «МЕРКУРІЙ-К», розрахувати та проаналізувати показники його діяльності, розглянути організацію та документальне оформлення руху товарів, відображення операцій на рахунках обліку, запропонувати шляхи вдосконалення обліку товарів.

(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

Дата видачі завдання: «14» червня 2023 року

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Кравченко О. В.

Завдання до виконання одержав

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Тесленко С. І.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТОВАРІВ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ.....	9
1.1. Економічна сутність товарів, значення та класифікація.....	9
1.2. Порядок оцінки товарів.....	14
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТОВАРІВ НА ТОВ «МЕРКУРІЙ-К».....	20
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика товариства.....	20
2.2. Організація обліку товарів на підприємстві.....	24
2.3. Шляхи вдосконалення організації обліку товарів.....	32
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40
ДОДАТКИ.....	45

ВСТУП

На сучасному етапі економічного розвитку галузь торгівлі стала невід'ємною частиною ринкових відносин, виконує функцію доведення товару від виробник до споживача, сприяє активізації людей в економічній діяльності та виступає джерелом для мобілізації потенціалу національного зростання. Крім того, впливає на рівень підвищення якості та рівня життя, забезпечуючи індивідуальні потреби в товарах і послугах. Також відбуваються суттєві зміни соціально-економічних умов розвитку торгівлі, вихід на ринку торговельних мереж різних форматів торгівлі, що загострює серед них конкуренцію, експансія внутрішнього ринку провідними транснаціональними корпораціями. Галузь торгівлі забезпечує також надходження грошових коштів до бюджету держави. Саме тому значний вплив на процеси, що відбуваються в галузі, має достатність релевантної обліково-аналітичної інформації.

Проведенням дослідженням у сфері торгівлі, бухгалтерського обліку, контролю, оподаткування займалися такі вчені, як: Бандура З.Л., Бачинський В.І., Брадул О.М., Бутинець Т.А., Верига Ю.А., Голов С.Ф., Грабова Н.Н., Горелкін В.Г., Котенко Л.М., Сопко В.В., Ткаченко Н.М. та ін. Незважаючи на значну кількість наукових праць присвячених перспективам та проблемам розвитку підприємств роздрібною торгівлі, товарообrotу, управлінню торговельними підприємствами, тема організації обліку та контролю товарів, торговельної діяльності є дискусійними та потребують додаткового дослідження.

Метою написання кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів організації обліку товарів на підприємствах роздрібною торгівлі, визначення проблемних питань та розробка шляхів їх вдосконалення.

Відповідно до цієї мети в роботі будуть вирішені такі завдання:

- дослідити теоретичні аспекти організації обліку товарів, а саме: сутність, визнання, оцінку;

- надати загальну характеристику досліджуваного підприємства, розрахувати та проаналізувати основні показники його діяльності;
- розглянути стан організації обліку товарів на підприємстві;
- визначити проблемні питання в процесі дослідження та запропонувати шляхи їх вдосконалення.

Об'єктом дослідження виступає процес організації обліку товарів в роздрібній торгівлі.

Предметом дослідження роботи виступає певна сукупність теоретичних та практичних аспектів організації обліку товарів на ТОВ «Меркурій-К».

Методичною основою дослідження виступають загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання: синтез й аналіз, індукція і дедукція, документація, рахунки, подвійний запис, звітність.

Інформаційною базою виступали праці вітчизняних т зарубіжних учених щодо обліку товарів, нормативно-правові акти, облікова інформація та фінансова звітність ТОВ «Меркурій-К», матеріали періодичних видань з тематики дослідження.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТОВАРІВ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ

1.1 Економічна сутність товарів, значення та класифікація

Розбрідна торгівля є важливою складовою економіки нашої країни. Стан розвитку даної галузі є одним з найбільш багатообіцяючих напрямів ринкових перетворень, забезпечуючи близько 10% ВВП країни, створюючи робочі місця, задовольняючи споживчий попит та ін. У 2022 році роздрібний товарооборот галузі склав 973800,1 млн. грн., що становить 75,7% до 2021 року (тобто на 24,3% відбулося зменшення), враховуючи ситуацію сьогодення [5]. Лідуючі позиції у експорті зайняла Польща – 5 млрд. дол., в імпорті – Китай – 7,6 млрд. дол. До основних видів товарів, що експортують, відносять: метали та вироби з них, продовольчі товари, машини та обладнання; імпорту – машини та обладнання, паливо-енергетичні матеріали, продукція хімічної промисловості. За перший квартал 2023 р. відбулося зниження товарообrotу майже на 7% порівняно з аналогічним періодом, при цьому імпорт був більший за експорт на 5,2 млрд. дол [5].

Протягом останніх п'яти років близько 40% від кількості створених підприємств вказували свою основну діяльність торгівлю, у т. ч. роздрібну торгівлю. В цілому торгівля має великий вплив на розвиток та збалансованість внутрішнього ринку, виступаючи посередником у товарно-грошових відносинах між власниками товару, забезпечуючи роботою багатьох працюючих. Вона є певним каталізатором відповідних змін, які відбуваються в процесі виробництва та споживання товарів.

Науковий розвиток товарознавства і практики торгівлі неможливий без розуміння сутності та обґрунтованої класифікації. У науковому розуміння товар ототожнюють з економічними благами, незалежно від спроможності товару до переміщення, від осіб, що пропонують їх до продажу та інших факторів. Також

товар є найважливішою ринковою категорією, він характеризується різними економічними відносинами: власності, виробництва, обміну, розподілу, споживання. А головне завдання торгівлі — забезпечити правильний баланс між попитом і пропозицією на ринку. Через торгівлю проявляються інтереси суспільства, інтереси кожної родини, інтереси кожної окремої людини. Торгівля має значення для економіки та розвитку.

Товар — це все, що задовольняє бажання або потребу і продається для уваги, придбання, використання або споживання [13]. Також товар — це певний продукт праці, який виготовляється для обміну шляхом купівлі-продажу. Більшість товарів – промислова продукція. Також продуктом може бути будь-що, що пропонується для задоволення потреб людини, це може бути представлено як матеріальний продукт, ідея або послуга. Основні ознаки поняття товар наведено в додатку Б.

Також було створено бібліометричні карти за допомогою вбудованих інструментів БД Скопус (Elsevier) та подальшим імпортом в VosViewer. Це дало можливість побудувати та візуалізувати карти на основі інформації задля формалізації змістовно-контекстуального виміру дослідження «accounting» «products» - додаток Б.

Тобто товар – це комплексне поняття, що поєднує в собі багато різних властивостей, головною з яких є споживча – можливість та здатність задовольнити потребу.

Відповідно виготовлений продукт набуває властивостей, так: задовольняє певну потребу людини — споживчу вартість (фактор продукту), має здатність обмінюватися на інші товари в певних пропорціях — купівельну вартість (корисний ефект). Процес реалізації механізму господарського обороту товарів супроводжується різноманітними відносинами власності, пов'язаними з умовами обороту товарів на ринку: від виробництва до споживання.

Також рух товарів нерозривно пов'язаний з рухом капіталу: для виконання

торгівельної діяльності підприємство наче надає аванс на придбання товару, а при здійсненні процесу реалізації товарів споживачу відбувається повернення коштів підприємству з приростом, який є джерелом утворення його прибутку.

Будь-який товар слід розглядати з трьох позицій:

- на першій товар - продукт, який розроблено виробником задля задоволення певних потреб). Тут відбувається конкуренція між альтернативними товарами, які задовольняють певну потребу;
- на другій товар - продукт у реальному виконанні, який має певні характеристики: назву, властивості, дизайн, якість, упаковку;
- на третій товар - посилені продукти, що надають споживачам додаткові послуги або додаткові переваги для придбання продукту та вимагають: встановлення; гарантії; доставки; надання кредиту [14].

Товар – форма продукту праці, яка характеризується наступними ознаками: здатністю задовольняти конкретну потребу; призначенням не для власної потреби, а для продажу чи обміну; має здатність обмінюватися на інші товари у вигляді мінової вартості; має споживчу вартість для суспільства [15]. Вартість товару виражає відносини, що виникають між продавцем і покупцем (товаровласниками) по витратах праці, матеріальних ресурсів та інших витрат на виробництво такого товару.

Товари є об'єктами товарних операцій, перебувають в процесі постійного руху та проходять різні стадії товарних операцій: від виробництва до споживання.

Згідно НП(С)БО 9 товарами є матеріальні цінності, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу [21]. Відносяться вони до оборотних активів та є одним з видів запасів.

Стаття 14 ПКУ вказує, що товаром є матеріальні та нематеріальні активи, у тому числі земельні ділянки, земельні частки (паї), а також цінні папери, деривативи, що використовуються в будь-яких операціях, крім операцій із їх

випуску й погашення [25].

Під товарами в широкому сенсі розуміють матеріальну або нематеріальну власність, яка реалізується на ринку [2]. Товаром можуть виступати продукти як фізичної, так і розумової праці, результат праці, сама здатність до праці, земля та її надра - все, що має споживчу та продажну вартість, може бути обмінане власником на інший товар (гроші).

В процесі управління торгівельним підприємством передусім необхідно враховувати різні облікові аспекти товарів. Для цілей обліку товари можуть бути класифіковані за певними критеріями – додаток В. Застосування різних класифікаційних ознак на конкретних підприємствах торгівлі дозволяє приймати більш обґрунтовані управлінські рішення щодо цих активів.

Класифікація товарів є необхідною для здійснення автоматизованої обробки інформації, вивчення споживчих властивостей і якості товарів, обліку та планування товарообігу, розробки каталогів товарів, стандартизації та вдосконалення систем сертифікації в різних сферах діяльності. На сьогодні основними видами товарів є продовольчі, саме вони забезпечують основний товароборот.

Суб'єкти господарювання мають право здійснювати торгівельну діяльність, тільки після відповідної державної реєстрації, а також за наявності відповідних ліцензій. Будучи першою і основною ланкою у сфері торгівлі, торговельні підприємства є окремими суб'єктами господарювання з правом юридичної особи, що надають різні супутні послуги в частині закупівлі, реалізації та зберігання товарів для задоволення потреб ринку та отримання прибутку.

Торгівельна діяльність поділяється на зовнішню та внутрішню торгівлю. Зовнішня є об'єктом національного державного регулювання, пов'язана з торгівельним балансом країни. Внутрішня торгівля поділяється на оптову та роздрібну. Оптові підприємства купують велику партію товару та в подальшому

перепродають її роздрібним підприємствам, які реалізують його кінцевому споживачу.

Завданнями підприємств оптової торгівлі є пошук постачальників, закупівля, доставка, зберігання товарів, формування торгового асортименту, організація механізму збуту, інформаційні та консалтингові послуг, збереження наявних і залучення нових клієнтів [23].

Роздрібна торгівля на відміну від оптової має наступні ознаки:

- вона є ініціативною, самостійною діяльністю, яка здійснюється на власний ризик юридичними особами (громадянами) задля отримання прибутку;
- реалізація товарів відбувається безпосередньо товари реалізуються споживачам для особистого некомерційного використання;
- важливим є наявність спеціального належним чином обладнаного торгового місця;
- основним змістом такої діяльності є продаж товарів (з виконанням супутніх робіт та послуг);
- можуть продавати тільки обмежений асортимент товарів, диверсифікація видів діяльності та послуг;
- велика територіальна роздрібненість та роз'єднаність;
- договори купівлі мають публічний характер [24].

Також цю галузь можна поділити на традиційну та електронну торгівлю. На сьогодні склалася ситуація коли, традиційна торгівля займає домінуючу позицію, проте онлайн торгівля також стає все більш популярною на внутрішньому ринку. Вона стимулює інвестиції, створення робочих місць та збільшення виробництва.

Підприємства мають можливість сплачувати з товари різними способами, купуючи їх у різних постачальників шляхом укладання договорів. Форма продажу товарів є сукупністю певних засобів і методів продажу товарів, через які

відбувається торгівельне обслуговування споживачів (магазинні, позамагазинні, особливі та ін.)

Основним показником діяльності торгового підприємства є товарооборот, що відображає ефект від діяльності щодо залучення купівельних коштів споживачів, визначає ринкову позицію, формує передумови для досягнення його стратегічних цілей. На цей показник можуть впливати наступні фактори: економічні, політичні, соціальні та ін. Через підвищення якості обслуговування споживачів, вдосконалення процесу організації продажу товарів можна залучити нових клієнтів, збільшити рівень власної доходності.

Отже, саме через торгівлю забезпечується економічні зв'язки між різними галузями і підприємствами, окремими регіонами, країнами, відбувається задоволення потреб споживачів, здійснюється розподіл матеріальних благ тощо. Саме тому необхідно вчасно отримувати достовірну інформацію про різні показники торгівельної діяльності.

1.2 Порядок оцінки товарів

Оцінка товарів — особлива справа для торгових підприємств. Завдяки достовірній оцінці можна покращити діяльність підприємства, вплинути на рівень зниження собівартості виробництва та реалізації товарів, підвищити рентабельність. Також важливим аспектом управління торговельною компанією, її товарообігом є наявність своєчасної, повної, об'єктивної та достовірної інформації про наявність та рух товарів, сформованої в системі її бухгалтерського обліку. Безпосередньо принципи та методика обліку та розкриття інформації у фінансовій звітності товарів торговельних підприємств визначені в НП(С)БО 9 «Запаси», оскільки вони відносяться до складу запасів. Згідно з стандартом товари будуть визнані активом за дотримання наступних умов:

- їх вартість можна достовірно оцінити;

- в майбутньому підприємство отримує економічні вигоди від їх використання [21].

В поточному обліку оцінка товарів формується за первісною вартістю, яка залежить від джерел їх отримання на підприємство. Якщо такі товари отримані за оплату, тоді це їх собівартість, яка включає всі фактичні витрати (суми, що сплачені за договором, суми ввізного мита, непрямих податків, ТЗВ, інші прямі витрати за такою операцією).

Справедливу вартість застосовують до товарів, які надходять безоплатно, як внесок до статутного капіталу за умови погодження з засновниками.

Справедливою вартістю є ціна, за якою може бути здійснено продаж активу або оплата зобов'язань на певну дату за звичайних умов [2].

У випадку здійснення обміну товарів на подібні, то первісна вартість отриманих товарів буде дорівнювати вартості переданих. Якщо вона буде більша ніж справедлива, тоді первісною буде справедлива вартість отриманих товарів. Різниця між балансовою та справедливою вартістю товарів, які передають, буде включена до витрат звітного періоду. У разі проведення обміну на неподібні, то первісною вартістю отриманих буде також справедлива вартість. Якщо товари виготовляються самостійно, то первісна вартість буде дорівнювати сумі всіх фактичних витрат їх виготовлення.

В додатку Г наведено різні підходи до формування первісної вартості залежно різних шляхів надходження товарів на підприємство.

Вартість понесених при надходженні товарів транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ) може бути включена до первісної вартості прямим або непрямим способом. Прямий спосіб можуть застосовувати підприємства з невеликим обсягом товарообороту, включаючи ТЗВ безпосередньо до вартості конкретних товарів, що надійшли. За непрямим способом визначають середній відсоток ТЗВ та розподіляють їх між товарами, які вибувають, обліковують на окремому субрахунку.

Також необхідно враховувати, що не всі понесені витрати можна віднести до первісної вартості товарів, а їх слід включити до витрат звітного періоду: понаднормовані втрати й нестачі товарів, відсотки за користування отриманими позиками банків; витрати на управління та збут, а також можливі інші витрати, які прямо не пов'язані з операціями щодо придбання та доставкою товарних запасів. Такі витрати накопичують протягом звітного періоду, а в кінці такого періоду вони підлягають списанню на рахунок фінансових результатів діяльності підприємства [21].

На певну дату балансу товари слід оцінювати за найменшою з двох оцінок. Це може бути або первісна вартість, або вартість їх чистої реалізації [3]. Чиста вартість реалізації - це можлива (очікувана) вартість реалізації, яку зменшують на витрати, пов'язані з конкретною операцією, в умовах звичайної діяльності підприємства. Така вартість є досить суб'єктивною, адже потрібно передбачити два різні показники наперед: вартість очікуваної реалізації та суму понесених витрат, пов'язаних з конкретною операцією. Цю ситуацію можна виправити через проведення автоматизації процесу обліку та управління товарними запасами на підприємстві, застосування різних контрольних процедур.

Ринкову вартість можна визначити через проведення процедури незалежної експертної оцінки. Регулятором можливих цін можуть виступати є попит і пропозиція на певні види товарів. Її визначають на дату проведення такої оцінки, враховуючи діючі ринкові ціни, використовуючи певні методичні підходи: порівняльний, дохідний, витратний залежно від конкретної ситуації – рис. 1.1. Найбільш часто використовують дохідний підхід.

Вибір конкретного методу оцінки товарів при вибутті здійснюється підприємством самостійно, є основним елементом його облікової політики, не підлягає змінам без важливих підстав. Товари, придбані і призначені для подальшого продажу, вважаються його запасами для цілей бухгалтерського обліку.

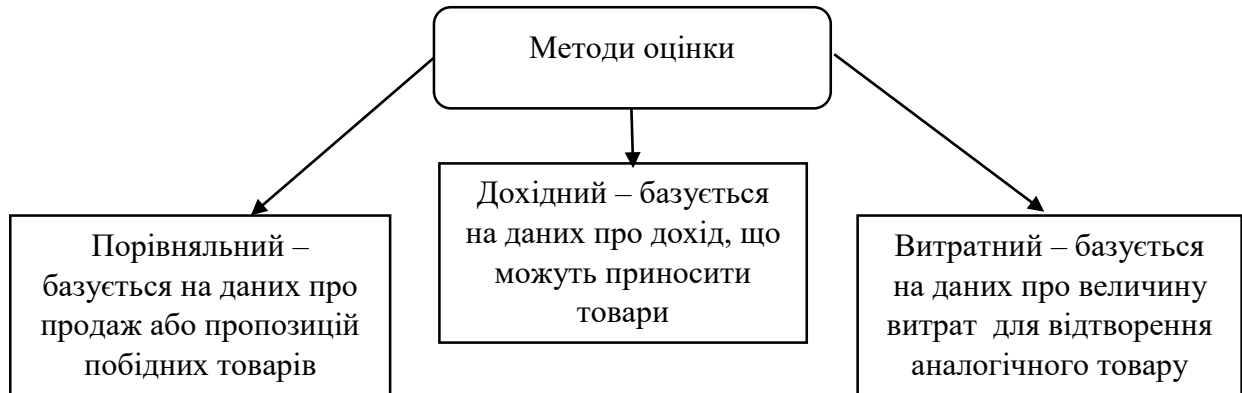

Рисунок 1.1. – Методи оцінки товарів в обороті підприємства.

На сьогодні при вибутті запасів можуть бути використані наступні методи:

- ідентифікованої собівартості;
- середньозваженої собівартості;
- метод ФІФО;
- нормативних витрат;
- ціни продажу.

Найбільш використовувані на підприємствах торгівлі: середньозваженої собівартості, метод ФІФО, ціни продажу.

Підприємства роздрібної торгівлі використовують метод ціни продажу, так званий пасивний метод ціноутворення. При застосуванні даного методу необхідно визначити середній процент торгівельної націнки товарів, його розраховують як відношення суми залишку торгових націнок на початок місяця, торгових націнок, отриманих у звітному місяці товарів у продажній вартості, до суми продажної вартості залишків товару на початок місяця та продажної вартості, отриманих у звітному місяці товарів [13]. Також розраховують такі показники як:

- сума торгівельної націнки на реалізовані товари – добуток продажної вартості товарів, які реалізовано, та середнього відсотка торгової націнки,

розрахунок проводять в кінці місяця;

- собівартість реалізованих товарів – різниця між продажною вартістю реалізованих товарів та сумою торгівельної націнки на дані товари.

При визначенні цін на товари вони можуть використовувати інформацію про середні націнки по конкретних галузях (наприклад, одяг і взуття - 40-100%, будматеріали - 30-50%), математичні розрахунки з урахуванням індивідуальних особливостей бізнесу, результати діяльності за попередні періоди, за методом рентабельності та ін. Так, у торгівлі ціни можуть визначатися оптові (за якими торгові підприємства розраховуються з постачальником товару), роздрібні (за якими ведеться розрахунок з кінцевим споживачем товару). Торгова націнка відображає суму витрат підприємства, пов'язаних з обігом товару, у процесі його реалізації та отримання прибутку.

Розмір ціни на товар впливає на прибутковість підприємства та стратегію розвитку бізнесу. Дохід торгівельних підприємств формується за рахунок встановленої націнки на товари [23].

В міжнародній практиці обліку МСБО 2 «Запаси» передбачено тільки: метод ФІФО, метод ідентифікованої та середньозваженої собівартості.

В процесі діяльності підприємства може виникнути ситуація, яка потребує перегляду ціни реалізації товару через її проведення переоцінки. Результатом такого процесу для товарів, що частково втратили свою первісну якість, не користуюся певним попитом, довгий час не реалізуються, є зниження їх вартості – уцінка [32].

Процес переоцінки потребує відповідного наказу керівника підприємства, створення комісії, дотримання певного порядку дій (проведення інвентаризації, визначення об'єктів переоцінки, складання необхідних документів, відображення результатів в обліку, перемаркування товарів). Через проведення уцінки підприємства дотримуються принципу обачності, запобігаючи завищенню оцінки товарів, а також вплине на фінансовий результат діяльності. Уцінка також

можуть проводити у зв'язку з розпродажем, акціями, сезонними знижками, під час проведення рекламних заходів.

Таким чином, підприємства торгівлі при визначенні первісної вартості товару орієнтуються на джерело його надходження, а на вибір методу їх вибуття мають вплив різноманітні фактори як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Достовірність оцінювання товарів впливає і на рівень ефективності управління кожного підприємства торгівлі. Саме тому підприємства торгівлі через ефективний обліковий механізм можуть забезпечити точність оцінки товарів на певну дату, можливість уточнити їх вартість, визначати вартість товарів, що були придбані та реалізовані.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТОВАРІВ НА ТОВ «МЕРКУРІЙ-К»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика товариства

ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» було створено у 2013 р. у м. Суми. Основним видом діяльності станом на 2023 р. за КВЕД є: 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями і тютюновими виробами, 47.22 Роздрібна торгівля м'ясом та м'ясними продуктами в спеціалізованих магазинах, 56.10 Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування та ін. ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» провадить підприємницьку діяльність, що не перешкоджає законодавству України, відповідає цілям, які закріплені в Статуті.

ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» здійснює на підставі установчих документів, що затверджені засновниками, та є юридичною особою. Основними завданнями функціонування підприємства є забезпечення споживачів товарами; підтримання відповідного балансу між виробництвом і попитом; зниження вартості роумінгу; підвищення операційної прибутковості. Статутний капітал товариства сформовано за рахунок внесків засновника. Товариство несе відповідальність за своїми зобов'язаннями за рахунок майна та статутного капіталу.

Управління товариством здійснює директор, учасники товариства беруть участь в управлінні його діяльністю та вирішенні основних питань через вищий орган управління - загальні збори. Також органами управління є загальні збори учасників товариства, а виконавчим органом є ревізійна комісія. Результати фінансово-господарської діяльності ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» перевіряє ревізійна комісія.

ТОВ перебуває на обліку в органах соціального страхування, Державній податковій службі, Державній службі статистики, , а також є платником єдиного податку, ПДВ, заборгованість перед бюджетом по сплаті податків відсутня. Відповідно до діючого законодавства бухгалтерський облік на товаристві

ведеться безперервно з дня його реєстрації. Бухгалтерська служба товариства на чолі з головним бухгалтером кількістю 10 осіб. При веденні обліку на товаристві застосовуються національні стандарти бухгалтерського обліку та чинні нормативні документи.

Процес ведення бухгалтерського обліку автоматизований за допомогою програми Бухгалтерія, яка має оновлений оптимізований інтерфейс, можливістю роботи віддалено із самостійною можливістю змін певних форм документів, журналів для різних категорій користувачів. Також через програмний продукт можна забезпечити реєстрацію операцій з товарами в розрізі товарних груп, магазинів, складів, торгівельних точок, отримувати аналітичну інформацію щодо руху товарів різної ступені деталізації та формувати аналітичні звіти, підтримувати різні види оплати, проводити аналіз продажів та замовлень тощо. Принципи та методи ведення обліку та складання звітності закріплено в Наказі про облікову політику товариства.

Саме через ведення обліку, контролю, аналізу товарних операцій забезпечується точність та достовірність обліково-аналітичних показників, які використовуються для реалізації управлінських рішень щодо напрямків розвитку даного товариства. Комерційна діяльність товариства передбачає організацію закупки та збуту товарів.

Для більш повного уявлення про товариство проаналізуємо основні фінансово-економічні показники його діяльності за період 2020-2022 рр., використовуючи форми фінансової звітності. Середня кількість працюючих на підприємстві 265 ос.

Горизонтальний аналіз показників балансу наведено в табл. 2.1., в ньому відображаються зміни за статтями за період дослідження

За даними наведеними в табл. 2.1. можна зробити висновок, що за досліджуваний період відбулося зростання валюти балансу на 17569 тис. грн., така ситуація обумовлена зростанням цін та збільшенням обсягів реалізації. Так

обсяг товарів зріс на 12503 тис. грн., сума чистого прибутку товариства також зросла на 1591 тис. грн. Все це вказує на те, що товариство впроваджує продуману бізнес-модель ефективного розвитку, спрямовану на утримання постійних покупців та застосування різних методів щодо залучення нових.

Таблиця 2.1 - Горизонтальний аналіз показників балансу ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» за 2020-2022 рр., тис. грн.

Статті	Роки			Відхилення (+,-) 2022 р. від 2020 р,
	2020	2021	2022	
Нематеріальні активи	1664	2257	2818	1154
Незавершені капітальні інвестиції	46	44	436	390
Основні засоби	604	1115	1331	727
ВПА	16	76	112	96
Товари	22181	25528	34684	12503
Дебіторська заборгованість	1832	2164	4661	2829
Гроші та їх еквіваленти	930	1751	2508	1578
Інші оборотні активи	350	188	55	-295
Зареєстрований капітал	1001	1001	1001	-
Нерозподілений прибуток	6184	6744	7775	1591
Поточна заборгованість і забезпечення	19020	23220	34998	15978
Баланс	26205	30965	43774	17569

Основні показники фінансової активності досліджуваного товариства наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2. – Основні фінансові показники ТОВ «МЕРКУРІЙ-К»

Показники	Роки			Відхилення (+,-) 2022 р. від 2020 р,
	2020	2021	2022	
Чистий дохід від реалізації, тис грн.	135489	145991	179893	44404
Чистий прибуток, тис .грн.	1031	560	610	-421
Витрати, тис. грн.	130323	142321	176543	46220
Вартість необоротних активів, тис. грн.	782	905	1866	1084
Рентабельність продукції, %	1,8	1,9	2,1	0,3
Рентабельність необоротних активів, %	2,3	2,5	3,5	1,2

З наведених даних видно, що за досліджуваний період відбувається зростання чистого доходу на 44404 тис. грн, що є позитивною тенденцією, та обумовлено розширенням обсягів реалізації, зростанням цін. Це також підтверджує і зростання витрат на 46220 тис. грн. Також відбулось зростання вартості необоротних активів на 1084 тис. грн, що вказує на розширення матеріально-технічної бази товариства. За іншими показниками також відбулося зростання значень.

Також розрахуємо та проаналізуємо основні показники ліквідності ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» - табл. 2.3.

Таблиця 2.3. – Показники ліквідності ТОВ «МЕРКУРІЙ-К»

Показники	Роки			Відхилення (+,-) 2022 р. від 2020 р,
	2020	2021	2022	
Коефіцієнт покриття	1,11	1,13	1,28	0,17
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,01	1,06	1,22	0,21
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,22	0,26	0,31	0,09
Коефіцієнт фінансової автономії	0,21	0,25	0,41	0,2
Коефіцієнт рентабельності активів	0,01	0,02	0,04	0,03
Коефіцієнт співвідношення капіталу	0,2	0,24	0,3	0,1

Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності) показує, що на 1 грн. поточних зобов'язань припадає 1,28 грн. оборотних активів підприємства, значення показника відповідає нормативному та вказує на достатність ресурсів в погашення зобов'язань, також має тенденцію до зростання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує якість оборотних активів, бо враховує найбільш ліквідні активи. Протягом періоду значення даного показнику зростає на 0,21 в.п., що є позитивним фактом, та відповідає нормативному.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, що грошова платоспроможність ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» за період дослідження зростає поступово та відповідає нормативному показнику. В цілому всі розраховані

показники ліквідності знаходяться в межах допустимих, поступово зростають, що вказує на підвищення грошової платоспроможності товариства за досліджуваний період.

Частка власного капіталу у загальній сумі коштів, інвестованих у діяльність товариства, поступово зростає за даний період та перебуває в межах допустимих значень, що є позитивним фактом.

Коефіцієнт рентабельності активів відображає рівень ефективності використання товариством власних активів для отримання прибутку. Значення показника перебуває в межах допустимого, але показники низькі, хоча мають тенденцію до зростання.

Коефіцієнт співвідношення капіталу показує, що на 1 грн. власних коштів, що вкладені в активи, припадає тільки 0,3 грн. позичкових, негативною тенденцією є зростання показника протягом періоду.

Таким чином, ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» за період дослідження працювало доволі ефективно, про що свідчать розраховані показники, та реалізує стратегію розвитку, маючи потенціал до зростання.

2.2. Організація обліку товарів на підприємстві

Товари займають найбільшу питому вагу в оборотних активах товариства, тому важливим моментом є належна організація їх обліку. Облік товарів регулюється НП(С)БО 9 «Запаси»

До основних організаційних завдань системи обліку на ТОВ є:

- оптимальність побудови та функціонування облікової системи задля формування обліково-аналітичної інформації для роботи підприємства в оптимальному режимі;
- встановлення важелів контролю і механізмів управління на різних рівнях;

- виконання плану товарообороту, формування необхідної інформації для управління підприємством створення сприятливих умов праці облікових спеціалістів
- формування повної та достовірної інформації про об'єкти обліку задля прийняття необхідних управлінських рішень.

На ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» проводять нормування товарів за діючими нормативами для кожної товарної групи. Через нормування здійснюється визначення оптимального розміру щодо забезпечення запланованого обсягу товарних операцій, створення необхідних умов для безперебійного та ритмічного процесу реалізації за найменших витратах по їх формуванню, продажу, зберіганню.

Асортимент товарів на товаристві залежить від характеру існуючого попиту та особливостей споживачів, їх купівельної спроможності тощо.

Товари на підприємство в основному надходять від постачальників, інколи з розподільчих складів, через закупівлю у населення, з власного виробництва. В Наказі про облікову політику товариства зазначено, що ТЗВ при надходженні товарів включається до вартості за прямим методом, метод вибуття – ціни продажу. Торгівельна націнка стосовно продовольчих товарів встановлена до їх первісної вартості в межах 8-10-20%, непродовольчих – до 30%. Це встановлено через розпорядження керівника товариства, відповідним наказом. Облік роздрібного товарообороту ведеться у вартісному вираженні за первісною вартістю, витрати обігу відносяться на фінансові результати діяльності, не включаються до собівартості; до первісної вартості відразу включають і транспортно-заготівельні витрати. Первісна вартість формується при надходженні товарів на товариство та включає договірну ціну постачальника, а також прямі витрати по доставці. Товар може надходити також у випадку повернення покупцем, з інших місць продажу як внутрішнє переміщення.

Облік ведуть у розрізі певних одиниць товару: найменувань, однорідних

груп, видів. При цьому первісну вартість товарів придбаних у постачальників визначають через розподіл фактичних витрат, пов'язаних з придбанням однорідних видів товарів, які надходять однією партією, на загальну кількість придбаних товарів. Витрати зі зберігання та реалізації товару – є витратами обігу товариства.

Ціни, встановлені на товари, фіксують в реєстрі розбрудних цін, в якому зазначають назву товару, артикул, тип, марку, оптову відпускну ціну (ціну постачальника), розмір торгової націнки, установлену роздрібну ціну. Ціна продажу може бути вказана на товарних ярликах, цінниках, упаковці, покажчиках цін, товарі, етикетках виробників. При цьому в цінниках на різні групи товарів необхідно розкрити конкретну інформацію: назву, сорт, ціну за 100 грн та ін. – додаток . Також у торгових залах (секціях) товариства у доступному для споживачів місці розташовані преїскуранти цін.

В певних випадках ціни можуть бути позначені в разі уцінки товарів, в т. ч. якщо вони частково втратили свою якість. Ціни вказуються з урахуванням ПДВ та інших непрямих податків.

Основні операції, пов'язані з надходженням та рухом товарів на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К», включають придбання, зберігання, реалізацію. Товари оприбутковують на склад ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» на підставі отриманих або складених первинних документів. Спочатку товариство укладає договори на поставку (договори купівлі-продажу) з постачальниками (безпосередньо з виробниками або оптовими підприємствами). В договорах обов'язково вказують такі реквізити, як: найменування та кількість товарів, суму, терміни поставки, порядок розрахунку, умови прийому, відповідальність сторін за порушення умов договору та ін. Разом з договорами необхідно мати первинні документи відповідно до господарських операцій.

Всі господарські операції, які відбулися та оформлені відповідними первинним документами з метою отримання узагальненої інформації про

наявність та зміни підлягають групуванню і відображенню в певному порядку в облікових реєстрах. Автоматизація обліку на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» дозволяє автоматично формувати реєстр податкових накладних у процесі здійснення оформлення різних операцій, за якими виникають податкові зобов'язання. Товарний облік ведуть за всіма торговими точками товариства.

При надходженні товарів на товариство використовують (отримані) товарно-транспортні накладні та видаткову накладну від постачальника. Видаткова накладна містить інформацію стосовно артикулу, назви товару, ваги, кількості, ціни з ПДВ, суми з ПДВ, інформацію про зворотну тару, посилання на договір. Бухгалтерський облік товарів на товаристві ведеться у розрізі їх найменувань або видів (однорідних груп).

Супровідними документами при надходженні товарів на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» до складу можуть бути рахунки-фактури, сертифікати якості, пакувальні ярлики, податкові накладні, митні декларації, платіжні вимоги доручення. Комірник здійснює приймання товару за кількістю та якістю. У випадках встановлення розбіжності між даними товаросупровідних документів і фактичною кількістю, якістю, асортиментом товарів складають Акт прийняття матеріалів, який потім використовують для виставлення претензій. Якщо при оприбуткуванні виявлено зіпсовані товари, їх недостачі, понаднормативні втрати в процесі їх транспортування, то їх оцінюють виходячи з первісної вартості одиниці придбаних товарів.

На складі товариства завскладом складається прибутковий ордер або Акт приймання матеріалів. В подальшому первинні документи щомісяця групують у хронологічному порядку.

Якщо разом з товаром товариство отримує тару, то її вартість може бути включена до первісної вартості товару, якщо вона не є зворотною. Якщо разом з товаром отримана зворотна тара, то в договорі на поставку обов'язково прописують умови її повернення, чи потребує вона заставу (у вигляді коштів) чи

ні. Рух тари оформлюється такими ж первинними документами як і товарів при їх надходженні та вибутті. Для обліку використовують субрахунок 284.

З метою здійснення контролю за станом та ефективним використанням активів на товаристві ведуть їх синтетичний та аналітичний облік. Аналітичний облік ведуть у картках складського обліку.

Для обліку товарів на товаристві використовується рахунок 28 «Товари», за дебетом якого відображають надходження товарів від постачальників, за кредитом – вибуття. На товаристві відкривають такі субрахунки: 281 «Товари на складі», 282 «Товари в торгівлі», 284 «Тара під товарами», 285 «Торгова націнка». Всі субрахунки активні, за дебетом відображають збільшення товарів та їх вартості, за кредитом – зменшення. Субрахунок 285 використовують для відображення торгової націнки – різницю між продажною та покупною вартістю товарів: за кредитом – збільшення сум націнок, за дебетом – зменшення. У фінансовій звітності товариства інформацію про товари наводять згорнуте сальдо за рахунком 28.

Інформацію про наявність та рух товарів і тари за видами, найменуваннями, партіями отримують через ведення обліку та контролю в місцях зберігання товарів як у кількісно-сумовому та сумовому вираженні в бухгалтерії товариства.

В таблиці 2.4 відображено операції щодо надходження на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» товарів від одного з постійних постачальників ТОВ «КОМО УКРАЇНА».

Слід відмітити, що витрати по доставці товарів на товариству в основному бере на себе постачальник.

Вибуття товарів на підприємстві можливе в таких випадках як: продаж; внутрішнє переміщення; знищення або втрата; використання на власні потреби; повернення постачальнику.

Собівартість товарів, які вибули, розраховують одноразово після завершення звітного місяця, а не за кожним випадком вибуття. Фінансовий

результат від реалізації товарів на підприємстві визначають як різницю між ціною продажу та купівельною ціною і витратами обігу.

Таблиця 2.4. – Відображення операцій щодо надходження товару на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К»

Зміст операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
Отримано від постачальника сир на склад	281	631	37262,30
Відображено ПДВ	641	631	9315,58
Сплачено постачальнику за товар	631	311	46577,88
Передано сир зі складу до магазину «Кошик»	282	281	24000,50
Нараховано торгову націнку для формування продажної вартості	282	285	1321,10
Оприбутковано тару (включено до первісної вартості)	282	631	50,00

Протягом звітної періоду всі понесені витрати списують у дебет рахунків 92 та 93, а в кінці періоду їх закривають на рахунок 79, який в подальшому закривають на рахунок 44.

В табл. 2.5. наведено основні операції щодо відображення реалізації товарів.

При вибутті товарів ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» як суб'єкт роздрібної торгівлі повинен використовувати РРО з обов'язковим роздрукуванням відповідних розрахункових документів: фіскального чеку та квитанцію з платіжного терміналу. У випадках внутрішнього переміщення, наприклад, з основного складу ТОВ до торговельних точок – магазин «Кошик», складають накладну типової форми (ф. М-11).

На товаристві протягом звітної місяця реалізація товарів відбувається за роздрібними цінами. В кінці місяця необхідно визначити середній відсоток і розмір націнок на товари, що були реалізовані, після того як визначили їх купівельну вартість. Розмір такої націнки повинен забезпечити товариству отримання прибутку:

купівельна ціна + торгова націнка = ціна продажу + ПДВ

Наприклад, за звітний місяць було реалізовано товарів за цінами продажу на суму 240000 грн., середній відсоток торгівельних націнок 30%, тоді сума торгових націнок буде: $240000 \times 0,3 = 72000$ грн., а купівельна вартість $240000 - 72000 = 128000$ грн.

Таблиця 2. 5. – Відображення операцій щодо витрат обігу на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К»

Зміст операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
Витрачено матеріали на пакування товару	93	20	1340
Нараховано знос на торгівельне обладнання	93	13	15675
Нараховано заробітну плату робітниками торгівлі	93	66	120875
Нараховано ЄСВ	93	65	26592
Нараховано зарплату адміністрації товариства	92	66	117650
Нараховано ЄСВ	92	65	24321
Нараховано плату за комунальні послуги	92, 93	685	32458
Відображено ПДВ	64	685	6321
Нараховано за інші послуги	92, 93	685, 631	67543
Відображено за послугами ПДВ	64	685, 631	11321
Списано нестачі товару в межах норм природного убутку	947	282	3457
Списано витрати на результат діяльності	79	92, 93	427553

В кінці звітнього місяця роздрібний товарооборот ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» від продажу товарів:

- за готівку визначають як оборот за дебетом рахунку 301 «Готівка в національній валюті» з кредитовим оборотом субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів у роздрібній торгівлі»;
- за безготівковими операціями – дебетовий оборот субрахунку 361

«Розрахунки з вітчизняними покупцями замовниками» з кредитовим оборотом субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів у роздрібній торгівлі».

За кредитом 702 субрахунку відображають суму нарахованого доходу та непрямих податків, за дебетом – списання в порядку закриття на рахунок 79 та суму непрямих податків до перерахування до бюджету. Собівартість реалізованих товарів на товаристві списують на субрахунок 902 за дебетом, за кредитом його закривають на рахунок 79. Операції щодо реалізації товару наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6. – Відображення операцій щодо реалізації товарів на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К»

Зміст операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
Готівковий розрахунок - переважно			
Відображено нарахування доходу від реалізації товарів	301	702	240000
Відображено ПДВ	702	641	40000
Безготівковий розрахунок – в деяких випадках			
Нараховано дохід	361	702	240000
Відображено ПДВ	702	641	40000
Отримано кошти від покупця	311	361	240000
Списано в кінці місяця торгіву націнку	285	282	72000
Списано купівельну вартість реалізованого товару	902	282	128000
Списано отриманий дохід на фінансовий результат	702	791	200000
Списано собівартість товару на фінансовий результат	791	902	128000
Нараховано податок на прибуток	98	641	12960
Відображено прибуток	791	441	59040
Списано податок на прибуток на фінансовий результат	791	98	12960

Для підтвердження достовірності облікових даних, фактичної наявності на товаристві проводять інвентаризацію раз на місяць у розрізі окремих видів товарів або МВО, результати якої надлишки та нестачу відображають на рахунках обліку.

Отже, ведення первинного обліку на товаристві відбувається зі складаннями типових форм документів щодо надходження та вибуття товарів, вартісний аналітичний облік на товаристві здійснюють за продажними цінами, для синтетичного обліку використовують рахунок 28, в кінці кожного звітного місяця визначають товарооборот та середній відсоток і розмір торгової націнки, у звітності інформацію про товари наводять у балансі за статтею «Товари», а також у формах статистичної звітності.

2.3. Шляхи вдосконалення обліку товарів

В результаті проведеного дослідження стосовно організації обліку товарів на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» були визначено певні проблемні аспекти, які потребують конкретної уваги та обґрунтованого вирішення. Так потрібно збільшити ступінь оперативності обліку, уникаючи різних несприятливих ситуацій в процесі проведення операцій щодо зростання рівня продажів товарів: надання знижок, розпродаж, продаж за дисконтними картками та ін. Це можливе через підвищення аналітичного та синтетичного фактору складової процесу продажу задля раціоналізації організації їх ефективного контролю, прийняття необхідних і обґрунтованих управлінських рішень. Так слід розглянути можливість деталізувати рахунки обліку так, щоб це дозволило максимально відобразити діючу на товаристві інформаційну систему управління процесом реалізації товарів. Саме через аналітичний облік можна забезпечити аналіз показників (інформації) про отримані від реалізації доходи та витрати, зробити обрання найкращого напряму (сорт, виду, асортименту) збуту товару. При

цьому різні аспекти: кількість, якість та результативність сформованої аналітичної інформації буде залежати від дійсності розкриття господарських процесів, що забезпечують одержання доходів, відображення витрат та визначення фінансових результатів діяльності. Задля забезпечення формування достовірної і точної обліково-аналітичної релевантної інформації про різні господарські процеси обігу товарів на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» необхідно оптимально поєднати різні елементи облікового процесу з рівнями управління таким процесом.

На рис. 2.1. наведено можливі основні напрямки підвищення ефективності управління процесом обігу товарів на даному товаристві. Цей процес містить три основні компоненти: асортиментний, ціновий, логістичний, поєднуючи їх можна сформувати якісний торговий портфель, поліпшити якість надання послуг споживачу.

Рисунок 2.1 – Основні напрямки процесу управління товарами на товаристві.

Слід також враховувати, що на процес управління будуть впливати як фінансові показники: обсяг продажів, розмір середнього чеку, величину прибутку, зростання продажів, так і нефінансові показники як: кількість постійних споживачів, ступінь та властивість (якість) задоволення потреби споживачів; ступінь їх лояльності, наявність рекламаций та ін.

В Наказі про облікову політику досліджуваного товариства необхідно детально розкрити інформацію про наступні елементи: порядок оцінки товарів, порядок відображення транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ), порядок обліку тари, порядок визначення торгової націнки, порядок проведення переоцінки та інвентаризації. Додаток 3.

Варто також звернути увагу на можливість групування документів на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К», зважаючи на певні фази руху і обліку товарів: від надходження товарів на склад (комору) товариства; передачі товарів до місця продажу (магазину) зі складу; реалізація (продаж) товарів; проведення переоцінки товарів; проведення інвентаризації товарів; визначення остатків товарів; передача облікової інформації менеджменту товариства; до формування необхідної фінансової звітності. Це дозволить впорядкувати процес документування та підвищити ефективність процесу керівництва товарами на досліджуваному товаристві.

Стосовно вдосконалення щодо напряму аналітичного обліку розглянемо пропозиції до діючого робочого плану рахунків досліджуваного товариства, а саме рахунків 28 «Товари», 702 «Дохід від реалізації товарів» - таблиця 2.7.

Застосовуючи наведені рахунки аналітичного обліку, можна значно збільшити рівень об'єктивності аналітично інформації, накопичувати релевантну облікову інформацію та здійснювати більш детальний аналіз товарних запасів та їх продажу, приймаючи необхідні управлінські рішення з метою максимізації величини прибутку товариства.

Таблиця 2. 7 – Пропозиції щодо вдосконалення аналітичних рахунків

28 «Товари»	702 «Дохід від реалізації товарів»
282 «Товари в торгівлі»	7021 «Дохід від реалізації вітчизняних товарів»
2821 «Вітчизняні товари»	7022 «Дохід від реалізації імпортованих товарів»
2822 «Імпортовані товари»	7023 «Дохід від реалізації товарів зі знижкою »
2823 «Товари із знижкою»	7024 «Дохід від реалізації товарів за дисконтними картками»
2824 «Браковані товари»	704 «Вирахування з доходу»
2825 «Товари на обмін за зверненням покупця»	7041 «Вирахування з доходу за повернуті покупцями товари»
	7042 «Сума знижок, наданих покупцям»
	7043 «Інші вирахування з доходу»

Також певного вдосконалення потребують і рахунки аналітичного обліку в частині витрат звітного періоду товариства. До основних видів витрат на досліджуваному товаристві відносять наступні: собівартість реалізованих товарів та витрати обігу, а також інші витрати, відповідно - це рахунки 902 та 92, 93, 94.

При цьому витратами операційної діяльності на товаристві є адміністративні - рахунок 92, витрати на реалізацію - рахунок 93, інші операційні витрати - рахунок 94. Такі витрати накопичують протягом звітного періоду за дебетом таких рахунків за видами витрат, а потім списують на фінансовий результат діяльності даного періоду.

На ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» облік таких витрат ведуть у розрізі визначеної номенклатури статей та за економічними елементами. На нашу думку, обліково-аналітична інформація, що сформована в результаті такого обліку витрат потребує додаткової деталізації через введення аналітичних рахунків обліку – таблиця 2.8.

Таблиця 2.8 – Пропозиції щодо вдосконалення аналітичного обліку витрат

Синтетичні рахунки	Аналітичні рахунки 3 порядку	Аналітичні рахунки 4 порядку
902 «Собівартість реалізованих товарів»	9021 «Собівартість реалізованих вітчизняних товарів» 9022 «Собівартість реалізованих імпортних товарів»	Витрати на товарозабезпечення за місцями зберігання Витрати на товарозабезпечення за статтями витрат Витрати на товарозабезпечення за працівниками Витрати на товарозабезпечення за видами ТМЦ
92 «Адміністративні витрати»	9201 «Адміністративні витрати товариства» 9202 «Адміністративні витрати магазину»	Адміністративні витрати за місцями виникнення Адміністративні витрати за відповідальними працівниками
93 «Витрати на збут»	9301 «Витрати на збут»	Витрати на збут за місцями виникнення Витрати на збут за статтями витрат Витрати на збут за відповідальними працівниками

Це дозволить максимізувати відображення інформаційної системи управління продажами та витратами на товаристві, досліджувати поведінку витрат, вчасно реагувати на зміни середовища.

Приклади господарських операцій із запропонованими аналітичними рахунками наведено в додатку І.

Таким чином, наведені пропозиції дозволять підвищити ефективність організації обліку товарів, значно збільшити рівень об'єктивності отриманої аналітичної інформації, вдосконалити процес управління товарами на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К»

ВИСНОВКИ

Сьогодні роздрібна торгівля є однією з галуззю економіки, яка стрімко розвивається та має значний потенціал для майбутнього зростання. Основним об'єктом діяльності на торгових підприємства є товарні операції, які відбуваються в процесі надходження, переміщення та продажу товарів.

Поняття товарів є багатоаспектним, оскільки містить багато властивостей, основною серед яких є задоволення потреб споживача. Товари класифікують за різними групами, найбільш поширеною є напрями: за асортиментом, за періодом збереження, нормованістю та ін. Важливими питаннями для кожного торгового підприємства є питання організації обліку товарів. Основним нормативним документом щодо методики, принципів обліку та розкриття інформації щодо товарних запасів у звітності на підприємстві є НП(СБО 9 «Запаси»). Товари визнаються активами за умов можливості визначення їх вартості або якщо вони будуть приносити економічну вигоду підприємству. Оцінювання товарів відбувається за різними напрями: при їх надходженні, вибутті (реалізації), на дату балансу. В процесі діяльності може виникнути ситуація, яка потребує перегляду ціни реалізації товару через її проведення переоцінки. При вибутті товарів на підприємствах торгівлі можуть бути застосовані метод середньозваженої собівартості, метод ФІФО, ціни продажу. Підприємства роздрібною торгівлі використовують метод ціни продажу. Розмір ціни на товар впливає на прибутковість підприємства та стратегію розвитку бізнесу. Дохід торговельних підприємств формується за рахунок встановленої націнки на товари.

Об'єктом дослідження в роботі виступав ТОВ «МЕРКУРІЙ-К», основним видом діяльності якого за КВЕД є: 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями і тютюновими виробами. ТОВ перебуває на обліку в органах соціального страхування, Державній

податковій службі, Державній службі статистики, , а також є платником єдиного податку, ПДВ, заборгованість перед бюджетом по сплаті податків відсутня. Процес ведення бухгалтерського обліку автоматизовано. Принципи та методи ведення обліку та складання звітності закріплено в Наказі про облікову політику товариства.

Для більш повного уявлення про товариство було розраховано та проаналізовано основні фінансово-економічні показники його діяльності за період 2020-2022 рр., використовуючи форми фінансової звітності. За результатами аналізу було зроблено висновок, що товариство впроваджує продуману бізнес-модель ефективного розвитку, спрямовану на утримання постійних покупців та застосування різних методів щодо залучення нових. Всі показники ліквідності знаходяться в межах допустимих, поступово зростають, що вказує на підвищення грошової платоспроможності товариства за досліджуваний період. Товари займають найбільшу питому вагу в оборотних активах товариства, На ТОВ проводять нормування товарів за діючими нормативами для кожної товарної групи. Товари на підприємство надходять від постачальників, інколи з розподільчих складів, з власного виробництва.

Первісна вартість формується при надходженні товарів на товариство та включає договірну ціну постачальника, а також прямі витрати по доставці. Облік ведуть у розрізі певних одиниць товару: найменувань, однорідних груп, видів. Витрати зі зберігання та реалізації товару – є витратами обігу товариства. Товарний облік ведуть за всіма торговими точками товариства.

З метою здійснення контролю за станом та ефективним використанням активів на товаристві ведуть їх синтетичний та аналітичний облік. Аналітичний облік ведуть у картках складського обліку. Протягом звітнього місяця реалізація товарів відбувається за роздрібними цінами. В кінці місяця необхідно визначити середній відсоток і розмір націнок на товари, що були реалізовані, після того як визначили їх купівельну вартість.

В результаті проведеного дослідження стосовно організації обліку товарів на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К» були визначено певні проблемні аспекти, які потребують конкретної уваги та обґрунтованого вирішення. Так потрібно збільшити ступінь оперативності обліку, уникаючи різних несприятливих ситуацій в процесі проведення операцій щодо зростання рівня продажів товарів: надання знижок, розпродаж, продаж за дисконтними картками та ін. Було розглянуто можливі напрямки підвищення ефективності управління процесом обігу товарів на даному товаристві: асортиментний, ціновий, логістичний, поєднуючи їх можна сформувати якісний торговий портфель, поліпшити якість надання послуг споживачу.

В Наказі про облікову політику досліджуваного товариства необхідно детально розкрити інформацію про наступні елементи: порядок оцінки товарів, порядок відображення транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ), порядок обліку тари, порядок визначення торгової націнки, порядок проведення переоцінки та інвентаризації. Розглянуто можливість групування документів, зважаючи певні етапи руху і обліку товарів: надходження товарів на склад товариства; передачі товарів до місця продажу зі складу; реалізація товарів; проведення переоцінки товарів; проведення інвентаризації товарів; визначення остатків товарів; передача облікової інформації менеджменту товариства; до формування необхідної фінансової звітності. Це дозволить впорядкувати процес документування та підвищити ефективність процесу керівництва товарами на досліджуваному товаристві.

Також запропоновано вдосконалення щодо напряму аналітичного обліку до діючого робочого плану рахунків досліджуваного товариства. Це дозволить збільшити рівень об'єктивності аналітично інформації, накопичувати релевантну облікову інформацію та здійснювати більш детальний аналіз товарних запасів та їх продажу, приймаючи необхідні управлінські рішення з метою максимізації величини прибутку товариства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх О. В. Проблемні питання та напрями вдосконалення обліку руху товарів на підприємстві / О. В. Артюх, Є. Г. Цонкова // *Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: тези доповідей II міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції*. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – Ч. 1. – С. 22-24.
2. Біляєва О. Облік товарів у роздробі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://i.factor.ua/ukr/journals/bn/2017/may/issue-19-20/article-27328.html>
3. Болдуєва О.В. Проблеми обліку та оцінки виробничих запасів. *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2018. – № 4. – 147 с.
4. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / [Л.В. Нападовська, А.В. Алексєєва, О.А. Бакурова, О.Г. Веренич, В.М. Горностаєва] ; ред. Л.В. Нападовська. – К. : КНТЕУ, 2018. – 394 с.
5. Державна служба статистики України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Дерій І.С. Організація обліку надходження товарів у системі управління підприємства. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ. 2019. Вип. 72. С. 182 – 189.
7. Дзюба О.М. Товарні операції підприємства роздрібною торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_17/1/37.pdf.
8. Економічний аналіз за видами діяльності: Навч. посібник. /Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, Кримполіграфпапір.– 2018. – 181.

9. . Іваненко В. О. Особливості облікового відображення руху товарів за різними каналами збуту. *Вісник ЖДТУ*. 2017. № 5. С. 56 – 62.
10. Кащена Н. Б., Носач Н.М. Облік реалізації товарів на підприємствах торгівлі. *Економіка і суспільство*. 2016. С. 921 – 925.
11. Квач Я.П. Облік руху товарів: нормативно-правові аспекти / Я.П. Квач, О.І. Дроздова. *Вісник соціально-економічних досліджень*. – 2019. – Вип. 2. – С. 135–143. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2019_2_18
12. Китайчук Т.Г., Стецюра В.О. Загальні засади обліку товарів на підприємствах роздрібної торгівлі. *Міжнародна науково-практична конференція викладачів, практичних працівників, молодих учених та студентів «Сучасна наука: проблеми, перспективи, інновації»*. Вінниця. 11-12 листопада 2020р.: – Вінниця: Вінницький кооперативний інститут. 2020. С. 337 – 341.
13. Кірдіна О. Г. Облік у торгівлі: Конспект лекцій. – Харків: УкрДУЗТ, 2017. – 113 с.
14. Копчикова І.В. Ідентифікація товарів як імперативна складова бухгалтерського обліку. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. VII Міжнар. наук.-практ. конф. Вінниця, 05-07 черв. 2019 р.* Вінниця. 2019. Ч. 2. С. 47 – 55.
15. Куцик П. О., Коваль Л. І., Макарук Ф. Ф. Куцик П.О., Козаль Л.І., Макарук Ф.Ф. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві Навчальний посібник. 2018 р.- 504 с.
16. Лищенко О. Г., Сердюк Є. М. Управління виробничими запасами: обліково-аналітичне забезпечення. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/53.pdf.
17. Макаренко А. П., Пугач К. Д. Удосконалення обліку товарів та пошук інших шляхів їх реалізації. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6090>.

18. Мельник Л.В. Розробка системи скорочення товарних втрат. *Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю: зб. наук. пр. VI Всеукраїнської науково - практичної Інтернет-конференції*. Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ. 2019. Ч. II. С. 211 – 215.
19. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів : Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v0002201-07?lang=uk#Text>
20. Носач Н. М., Кашена Н. Б. Облік реалізації товарів в підприємствах торгівлі. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск 7/2016. Ч. 2. С. 921. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/154.pdf 3.
21. НП(С)БО 9 затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 року № 246 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>
22. Облік у роздрібній торгівлі: порядок документообігу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ips.ligazakon.net/document/reader/BZ011941>
23. Обліково-аналітичне забезпечення в системі управління товарними операціями підприємства: Монографія / О. М. Кудирко та ін. Agenda Publishing House Ltd, London, United Kingdom, 2022. - 136 с.
24. Первинний облік товарних операцій підприємств роздрібною торгівлі: монографія / Т.О. Тарасова, А.В. Янчев, І.Г. Волошан. – Х. : ХДУХТ, 2018. – 240 с.
25. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

- 26.Польова Т. В. Problems of analytical support of goods sale / Т. В. Польова, І. В. Іншина // *Інфраструктура ринку*. 2020. №48 – Режим доступу: <http://www.market-infr.od.ua>
- 27.Полянська О.А., Чабанюк О.М. Кондрич С.В. Управлінський облік товарних запасів: напрями удосконалення методики. *Економіка та суспільство*. 2018. № 19. URL: <http://economyandsociety.in.ua> .
- 28.Про затвердження типових форм первинного облік [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України № 352 від 29.12.1995 р. // Верховна рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95>.
- 29.Про захист прав споживачів Закон України від 19.03.1994 № 172 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
- 30.Рибалко О. М. Вдосконалення обліку товарів / О. М. Рибалко, О. В. Болдуєва. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2018. № 3. С. 210– 215.
- 31.Тесленко С. І. Організаційно-правові аспекти повернення товарів покупцями / *Питання сучасної науки і права : матеріали XIII Всеукраїнської ПЗ5 науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (21 квітня 2023 року, м. Суми) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ*. Суми: СФ ХНУВС, 2023. С. 255 – 258.
- 32.Уцінка товару: облік й оподаткування URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/27886>.
- 33.Цивільний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
- 34.Як вести облік товарних запасів: нагадування ДПС URL: <https://news.dtkk.ua/simple/common/76194-iaak-vesti-oblik-tovarnix-zapasiv-nagaduvannia-dps>

35. Як вести облік товарних запасів ФОП-єдинників URL: <https://sotabuh.com.ua/news/oblik-tovarnykh-zapasiv-fop-iedynnykiv>
36. Як вести облік у роздрібній торгівлі: порядок документообігу URL: https://bz.ligazon.ua/ua/magazine_article/BZ011941

Додаток А
SUMMARY

Teslenko S.I. Organization of accounting of goods at retail enterprises. Qualifying work of the bachelor. Sumy State University, Sumy, 2023.

The theoretical and methodical aspects of the organization of accounting of goods in retail trade are investigated in the work. The main goal of this study is to develop a recommendation for improving the accounting of goods at retail enterprises. The state of accounting of goods at retail enterprises was studied.

Keywords: goods, accounting, stocks, classification, assessment, recognition, registration, management.

АНОТАЦІЯ

Тесленко С.І. Організація обліку товарів на підприємствах роздрібною торгівлі – Кваліфікаційна робота бакалавра. Сумський державний університет, Суми, 2023 р.

У роботі досліджено теоретичні, методичні аспекти організації обліку товарів в роздрібній торгівлі. Основною метою цього дослідження є розробка рекомендації щодо покращення обліку товарів на підприємствах роздрібною торгівлі. Досліджено стан обліку товарів на підприємствах роздрібною торгівлі.

Ключові слова: товари, облік, запаси, класифікація, оцінка, визнання, оформлення, управління.

Додаток Б

Рисунок Б.1 – Ознаки поняття товар

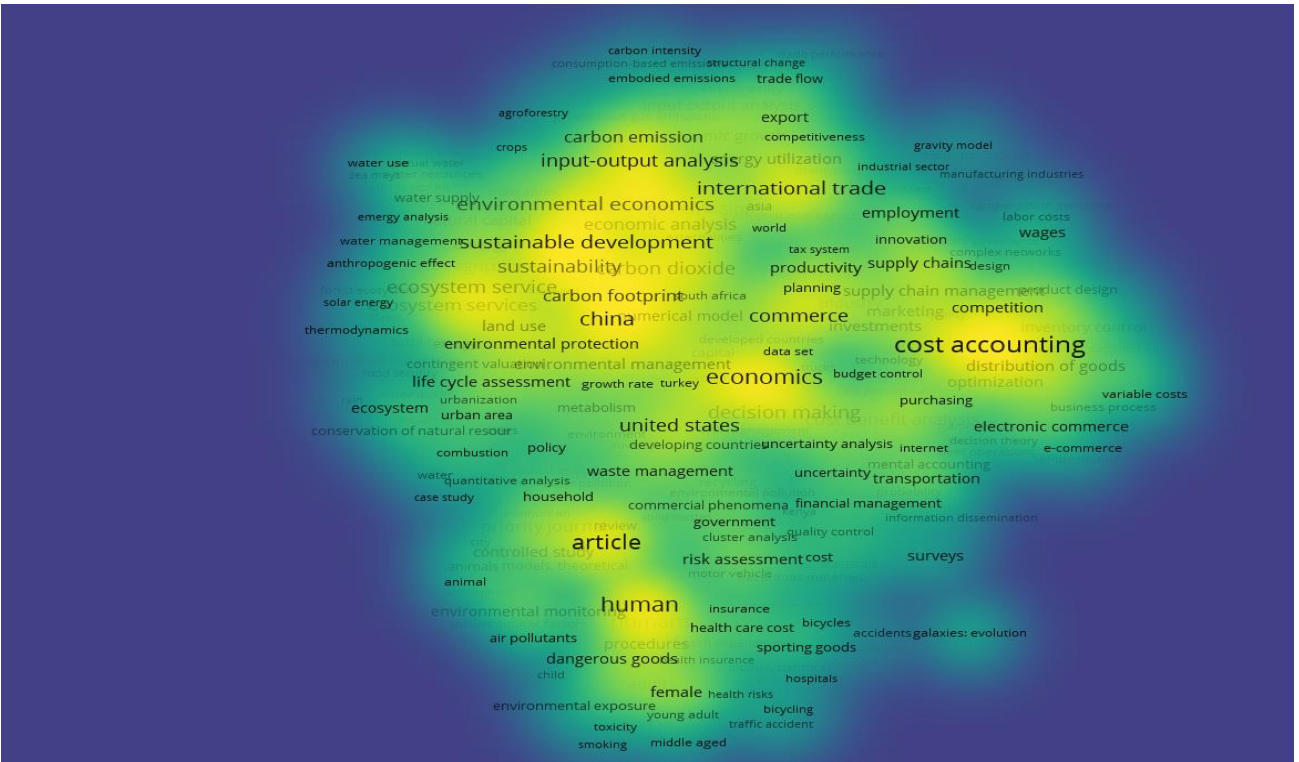

Рисунок. Б.2 - Карта щільності зв'язків між поняттями в контексті дослідження на основі публікацій у наукометричній базі даних Scopus

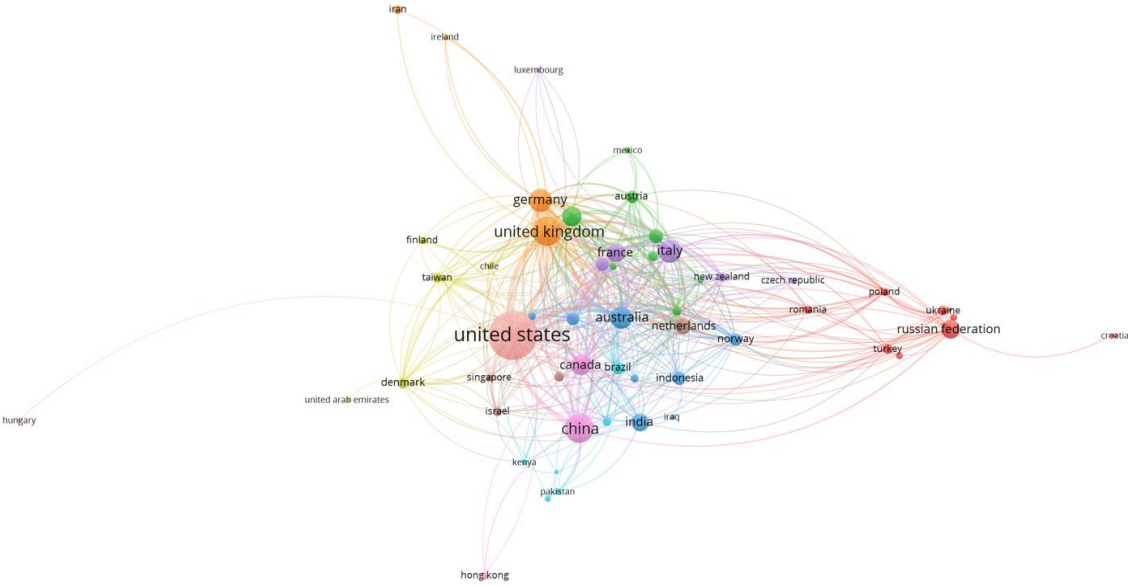

Рисунок Б.3 - Карта візуалізації контекстуально-часового виміру дослідження проблематики

Додаток В

Рис. В.1 - Класифікація товарів торговельного підприємства.

Додаток Г

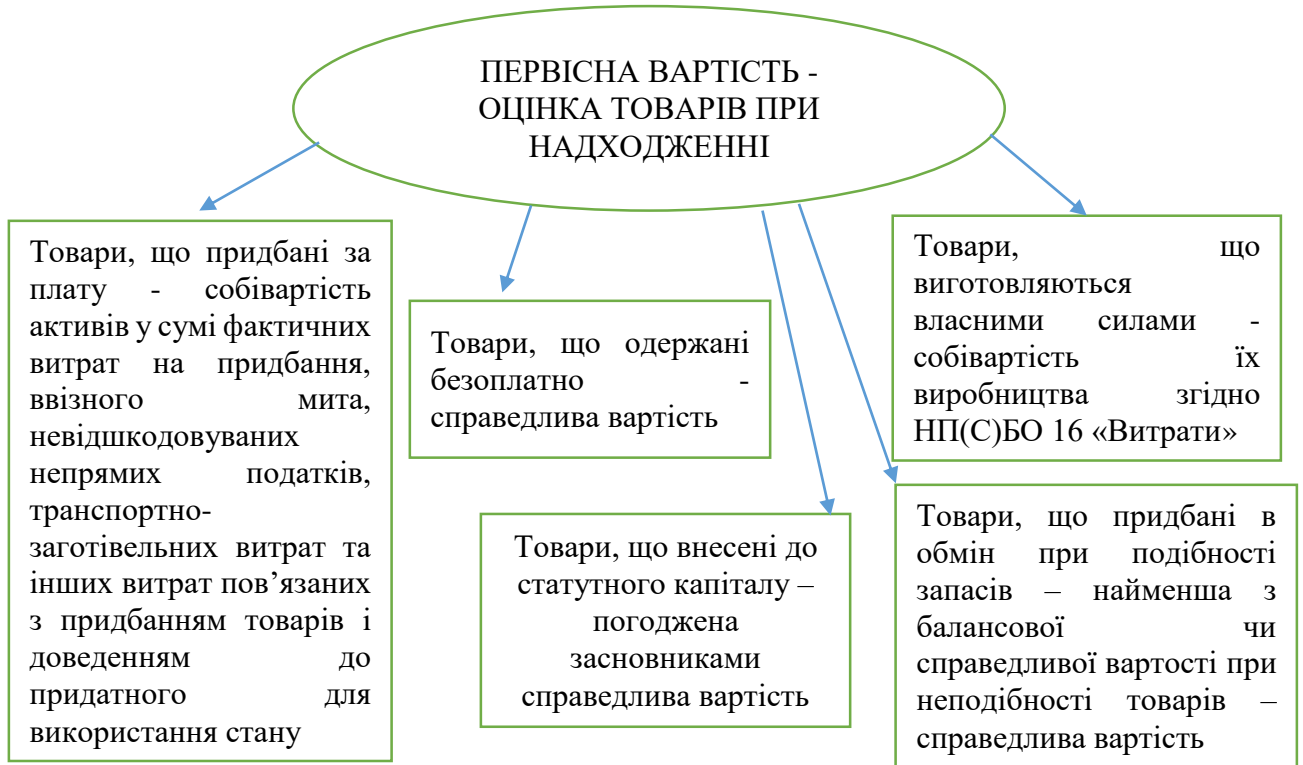

Рисунок Г.1. – Види оцінки при зарахуванні товарів на баланс.

Додаток Д

Таблиця Д.1 - Характеристика методів оцінки вибуття товарів (запасів)

Суть методу	Переваги	Недоліки
Середньозваженої собівартості		
Оцінка ведеться за кожною одиницею запасів діленням сумарної вартості залишку запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початку звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів. Собівартість запасів буде залежати від придбання запасів за вищою ціною наприкінці місяця. Використовується при неналежній ідентифікації та періодичній системі обліку	1. Не вимагає детального обліку руху за кожною одиницею запасів. 2. За рахунок питомої ваги дорогих запасів, придбаних наприкінці місяця, у загальній сумі запасів середньозважена ціна одиниці запасів буде вище, а відповідно, собівартість запасів, що вибули, збільшиться, що буде сприяти зниженню податку на прибуток	1. У період підвищення цін метод призводить до того, що підприємства оголошують більший прибуток, ніж справедливий, у результаті чого сплачуються надлишкові кошти у вигляді податків. 2. Недоцільно використовувати, якщо особливості технологічного процесу пов'язані з щоденним надходженням і витратою запасів
ФІФО		
Собівартість запасів, придбаних у першу чергу, повинна бути віднесена до запасів, що вибули у першу чергу. Використовується для: а) запасів у вигляді продуктів харчування (щоб уникнути збитків від псування); б) підприємств, які мають пільги з податку на прибуток	1. Вигідно використовувати при плановому скороченні закупок матеріалів та при очікуванні падіння цін на продукцію, що виготовляється. 2. У період постійного зростання цін надає найвищий рівень чистого доходу	У період інфляції забезпечує наявність невинувато завищеної суми прибутку, що призведе до сплати надлишкових коштів у вигляді податку на прибуток
Ціни продажу		
Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною вартістю реалізованих товарів і сумою торговельної націнки на них. Використовується на підприємствах, які мають мережу магазинів чи значну номенклатуру з орієнтовно однаковим рівнем націнки	Даний метод розповсюджений у роздрібній торгівлі. Оперативне реагування на зміну ціни придбання	У балансі відображається продажна вартість товарів за вирахуванням нереалізованої торгової націнки. Розрахована у такий спосіб величина досить орієнтовна і може відхилятися від реальної вартості товарів

Додаток Е

Таблиця Е.1 – Характеристика інформації в ціннику товару за видами

№ з/п	Вид товару	Інформація на ціннику або покажчику цін
Непродовольчі товари		
1	Товари із цінами, установленими залежно від сортності	Назва товару, сорт, ціна за одиницю або одиницю розфасовки
2	Товари із цінами, що не залежать від сортності	Назва товару, ціна за одиницю
3	Дрібні штучні товари	Назва товару, вага або місткість, ціна за штуку або одиницю упаковки
Продовольчі товари		
4	Вагові товари	Назва товару, сорт, ціна за 1 кг або 100 г
5	Товари чи напої, що продаються на розлив	Назва товару чи напою, сорт, ціна за одиниці місткості або ваги
6	Штучні товари чи напої в пляшках	Назва товару чи напою, сорт, вага або місткість, ціна за штуку
7	Товари, що розфасовані	Назва товару, сорт, ціна за 1 кг або 100 г, вага одиниці розфасовки, ціна за одиницю розфасовки

Додаток Ж

Таблиця Ж.1 – Елементи облікової політики в частині товарів

Елементи облікової політики	Пояснення
Оцінка товарів	Визначається відповідно до методологічних принципів НП(С)БО 9 «Запаси»: - первісна оцінка при надходженні – визначається перелік витрат, який включається для визначення первісної вартості; - оцінка вибуття товарних запасів – обирається один з методів оцінки вибуття запасів; - оцінка товарних запасів на дату балансу
Порядок визначення торговельної націнки	Визначається методика розрахунку, документальне забезпечення, організація обліку
Порядок обліку транспортних витрат	Визначається методика обліку транспортно-заготівельних витрат, рахунки обліку
Порядок обліку тари	Визначається технологія обліку тари
Порядок переоцінки	Визначаються умови проведення переоцінки, методика розрахунку уцінки, обрання методу списання уцінки товарних запасів, дооцінки, документальне забезпечення, порядок відображення в синтетичному та аналітичному обліку
Порядок проведення інвентаризації	Визначається склад інвентаризаційної комісії, терміни проведення, документальне забезпечення проведення інвентаризації та її результатів, відображення в обліку
Порядок відшкодування завданих збитків та нестач	Визначається методика розрахунку, документальне забезпечення, відображення в обліку

Додаток И

Таблиця И.1 – Відображення операцій з урахуванням пропозицій на ТОВ «МЕРКУРІЙ-К»

Зміст операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
Отримано від постачальника товар на склад	281	631	37262,30
Відображено ПДВ	641	631	9315,58
Сплачено постачальнику за товар	631	311	46577,88
Передано сир зі складу до магазину	2821	281	24000,50
Нараховано торгову націнку для формування продажної вартості	2821	285	1321,10
Допоставлено бракований товар	2824	631	2000
Відображено ПДВ	641	631	400
Списано собівартість вітчизняних товарів	9021	2821	120000
Списано собівартість імпортованих товарів	9022	2822	24000
Відображено дохід від реалізації вітчизняних товарів	301	7021	24000
Відображено ПДВ	7021	641	4000
Відображено дохід від реалізації імпортованих товарів	301	7022	246000
Відображено ПДВ	7022	641	4100
Повернуто товар покупцем	7041	301	180
Сторновано ПДВ	7041	6412	-30
Оприбутковно товар методом сторно	9021	2825	-100